

İkiyüzlülüğün gözyaşları

23 Ağustos Cuma günü Habertürk TV’de gündüz yayınlanan bir canlı tartışma programı sunucu Didem Arslan Yılmaz’ın gözyaşlarıyla açılıyordu. Emine Bulut cinayetinin toplumda yarattığı haklı isyan, sunucu Yılmaz’ın “Lütfen yeter artık” tepkisiyle ifade edilmiş oluyordu. “Yeter artık” tepkisinin muhatabının -potansiyel katillerin bu tür programları izleme olasılığının düşük, etkilenme oranının ise sıfıra yakın olduğu hesaba katılırsa- kim/kimler olduğu açık değildi. Programa hukukçular çağırıldığına göre, tartışmanın koruma/ceza sisteminin ve cezaların yeterli olup olmadığı üzerine odaklanması bekleniyordu muhtemelen.

Herkesin ortak bir tepki verme duygusu içinde olduğu varsayılan bu olayda, konunun siyasi veçhelerinin de tartışılacağı ve olayın esasen başka türlü tartışılmayacağı herhalde hesaba katılmamıştı. Ancak daha birinci konuşmacı Av. Hülya Gülbahar konuyu AKP döneminde kadın cinayetlerinin tırmanması ve Diyanet’in sorumluluğu üzerine getirince, kendisi için bir “yol kazası” tehdidi algılayan sunucu Yılmaz’dan “ama Sayın Cumhurbaşkanı’nın kızı da Derneklerde kadın hakları savunuculuğu yapıyor” tepkisi gelivermişti hemen. Diğer akademik kökenli konuşmacılar da, olayın ceza sistemi boyutu yanında, eğitim ve ekonomik (yoksulluk, işsizlik) boyutlarına değindikleri için pek de “arzu edilen” bir program olmamıştı.

Konumuz bir TV sunucusu ve programı değil. Ayrıca, düşündüğünü söyleyebilen hukukçular çağırıldığı için söz konusu programla hayırlı bir iş yapılmıştı da denilebilir. (İzleyen günlerde, örneğin 26 Ağustos Pazartesi akşamı, sunucu Yılmaz iktidar tezlerini savunacak konuşmacıları çağırarak kendisini iyice güvenceye almıştı gerçi). Bizim “ikiyüzlülüğün gözyaşları” diye düşündüğümüz olay, kadın cinayetleri üzerine başta iktidar olmak üzere siyasetin, adalet/yargı sisteminin, mülki yönetim ve ona bağlı kolluk güçlerinin, dini fetvalar veren kurumsal yapıların, medyanın, nihayet genel olarak kadın cinayetlerini gerçekte hoşgörüle karşılayan toplum kesimlerinin ikiyüzlülükleri konusundadır.

Aslında bu cinayetin bu denli öne çıkmasının nedeni 19 yaşında bir gencin olayı telefonuna kaydetmesi ve paylaşması olmuştu. İkiyüzlülük o derecededir ki, havuz medyasının ciddi habercilik yapamamaktan ötürü aile içi şiddet haberlerini magazinleştirerek bol kepçe sunmaları alışıldık bir vakayken, bu cinayetin videosunu paylaşan çocuk hemen gözaltına alınabilmiştir.

Hepsi ayrı birer barbarlık olan kadın ve çocuk cinayetlerinin ara sıra büyük bir toplumsal

travmaya sebep olarak ülke çapında tepki toplaması, eğer bazı şeyleri doğru yönde değiştirme gücüne sahipse, bir umut kıvılcımı da olabilir. Peki, bu vakadaki durum böyle midir acaba?

Buna olumlu yanıt veremiyoruz. Bir kere, sanki başka kadın cinayeti işlenmiyor, başka çocuklar yetim kalmıyormuş gibi, sadece bu vakaya ilişkin olarak Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Aile Bakanlığı ile MEB'in devreye girmesi ve Emine Bulut'un çocuğuna dönük bir himaye ve eğitim bursu programının başlatılması, kamuoyunun tepkilerini istismar etmeye yönelik bir siyasi ikiyeüzlülüktür. Peki, bu olayın öncesi ve sonrasında benzer cinayetlerle annelerini yitirmiş ve benzer psikolojik travmaları yaşayan çocuklar için niçin genel bir sahiplenme programı açıklayamıyorsunuz? İkinci konu da, topun salt ceza sistemi üzerine atılmak istenmesindeki ikiyeüzlülüktür.

TOP, CEZA SİSTEMİNE ATILABİLİR Mİ?

Bu cinayet dolayısıyla ceza sisteminin tartışmaya açılması doğru yönelişlerden biri olabilecekken, CB ve Adalet Bakanının sadece bu cinayet için en ağır cezaları talep eder (yargıya talimat verir) konumda olmaları, dahası bu cinayetin idam cezasının geri getirilmesi tartışmasının alevlendirilmesine vesile yapılması, olayın ikiyeüzlü bir gösteriye dönüştürülmesi anlamındadır ve vahimdir. Olayın miting meydanlarına taşınması ve RTE'nin ağzından, "yenilir yutulur bir olay değildir; bu, ciddi bir vahşettir" şeklinde kınanmasını hayırhah göremiyoruz. İki nedenle: Bir, her gün iki-üç kadının vahşice öldürülmesi değil ama sadece bu olay kınanmaktadır; iki, idam konusu gündeme getirilerek toplumun linç duygusu körüklenmektedir.

Üstelik hiçbir yasal düzenlemeyi Meclis'in inisiyatifine bırakmayan bir anlayışın, yıllardır yaptığı gösteriyi tekrarlayıp, "Meclis idam cezası konusunda karar versin, önüme gelsin ben imzalarım" diyerek cahil avına çıkmış olması, bu olaya samimiyetle yaklaşılabilmesine dair hiçbir umut bırakmamaktadır. İdam cezalarının geri getirilmesini böylesine büyük toplumsal tepkiye neden olan olaylar vesilesiyle bir gündem çarpıtma aracı olarak kullanan zihniyet gene işbaşındayken, muhalefet çevrelerinden de güçlü ilkesel duruşların gelmemesi de umut kırıcıdır. Kaldı ki, idam cezasının ceza sisteminin bir parçası olduğu son dönemlerde bu cezanın uzun yıllar boyunca infazının yapılmadığı, ayrıca daha eski dönemlerde de hafifletici sebepler göz önünde bulundurularak aile içi şiddet vakalarında da zaten uygulanmadığı gerçekleri de iktidar bloğunca toplumdan gizlenmektedir.

Olaya salt ceza sistemi açısından bakıldığında dahi iktidardan ve adalet sisteminden sorulacak hesaplar vardır. Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) aile içi şiddet olaylarında, henüz cinayet

aşamasına varmadan, uygulanabilecek maddeler vardır ama uygulanmamaktadır. Av. Hülya Gülbahar, özellikle TCK'nın "Eziyet" başlıklı 96. maddesinin caydırıcı olabilecek özellikler taşıdığına ama uygulanmadığına dikkati çekmektedir (Bkz. Birgün Pazar, s.8-9). Kaldı ki, cinayet sonrası durumlarda da yargı sisteminin hafifletici durumları fazlaca gözetip genellikle en alt düzeylerden cezalara hükmettiği de bilinmektedir.

TCK üzerinden -üstelik sadece infial yaratan vakaya özel- çözümler üreterek toplumu yatıştırmak ve avutmak samimiyetsizlikleri, aslında kadın cinayetlerinin tırmanışındaki kendi siyasi sorumluluğunu gündem dışına çıkarmanın da bir yolu olmaktadır. Toplumun aydınlık kesimleri buna izin vermemelidir.

SİYASİ SORUMLULUK ESASTIR

AKP döneminde kadın cinayetlerinin çığ gibi artışının arkasındaki nedenleri irdelemeye çalışmadan, konunun anlaşılması bile mümkün değildir.

Meselenin temelinde iktidarın Türkiye toplumunu bir Ortadoğu din toplumuna dönüştürmeye, dolayısıyla Cumhuriyetin laik ve kadını özgürleştirici hamlelerini geçersiz kılmaya dönük hamleleri bulunmaktadır. Bu hamlelerin en olumsuz etkileri eğitim sistemi üzerinde gerçekleşmiştir. Eğitim ortalaması zaten düşük olan bir toplumda bir de eğitimin dincileştirilmesi, şeriatçı tarikat vakıflarının milli eğitim sistemi içine sokulması, eğitimin cinsiyet eşitsizliğini meşrulaştırıcı karakterinin vurgulanmasıyla, AKP döneminde iş tamamen şirazesinden çıkarılmıştır. Kaldı ki, AKP döneminde başta eğitim olmak üzere toplumun bir bölümünün yaşam tarzı üzerinde tam bir yobazlık/hurafecilik sultanı kuran tarikatların oynadığı rolü azımsamamak gerekir. "Kadının boşanmayı istemesi caiz değildir, boşanmak isteyen kadının katli vaciptir" türünden yobazlıkları uluorta sergileyen bir şeriatçı tırmanışın, kadın cinayetlerinin artışından sorumlu olmadığı düşünülemez. Bunun siyasi sorumluluğu tamamen iktidar üzerindedir.

Meselenin esas olarak toplumun yoksul ve eğitimsiz alt kesimlerini kapsamamasından anlaşılması gereken bir gerçeklik de, yoksulluk ve işsizliğin aile geçimsizliklerinin ve boşanmaların en temel nedenlerinden birini oluşturuyor olmasıdır. AKP'nin 17 yıllık iktidarı boyunca bu sorunları daha da büyütücü bir rol oynaması, toplumdaki çaresizlik duygularını tırmandırmıştır. Gençlik arasında işsizliğin daha da yaygın olması, karşı cinsiyetten gençler arasında sağlıklı ilişkilerin geliştirilmesine ilave bir engel olmuştur. Gençler arasında muhafazakârlık baskısı ile serbest cinsel ilişkilerin yaygınlaşması arasına sıkışanlar, esasen sorunlu olan bir alanın daha da

sorunlu hale geldiği gerçeğini yaşamaya başlamışlardır.

Kadın cinayetleri konusunda medyanın kışkırtıcı etkileri, adeta bir "öğrenilmiş davranış kodları" yayıcısı gibi çalışıyor olması da dikkate alınmalıdır. Kurumların görevlerini yapmaması bu alanı tamamen denetimsiz bırakmıştır. RTÜK üyesi İlhan Taşçı'nın verdiği bilgilere göre RTÜK 8 aydır tek bir şiddet dosyasını bile incelememiştir.

Kuşkusuz psikoloji bilim dalı alanına giren, erkeğin yetersizlikleri / kendine güvensizlikleri / toplumsal yargıların görünür/görünmez kuşatmaları gibi olgularla açıklanabilecek bir yığın etkenin daha dikkate alınması gerekecektir.

Yargının olumsuz rolüne daha önce değinmiştik. Ama kadın cinayetleri konusunda, dinci ve erkek egemen yapının telkinlerinin etkisindeki geniş toplum kesimlerinin adeta bir toplumsal onay mekanizmasını çalıştırıyor olmalarını da ciddiyle dikkate almak gerekmektedir. Nitekim bu, yargı kararlarının da -bugünkü vakada talep edilenin aksine- maktul/mağdur aleyhine sonuçlanmasına yol açabilmektedir.

Sonuç olarak, kadın cinayetlerini önlemeye yönelik hiçbir ciddi önlem geliştirmeyen, üstelik doğrudan doğruya siyasi varlığı ve dinci ideolojik konumlanmasıyla bu cinayetleri körükleyecek ortamı yaratan bir siyasi anlayışın çözümün değil de sorunun bir parçası olduğu anlaşılmadıkça çıkış yoktur. Aydınlanma mücadelesi tam da bu nedenle ikinci plana atılabilir bir görev değildir.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/ikiyuzlulugun-gozyaslari-269215